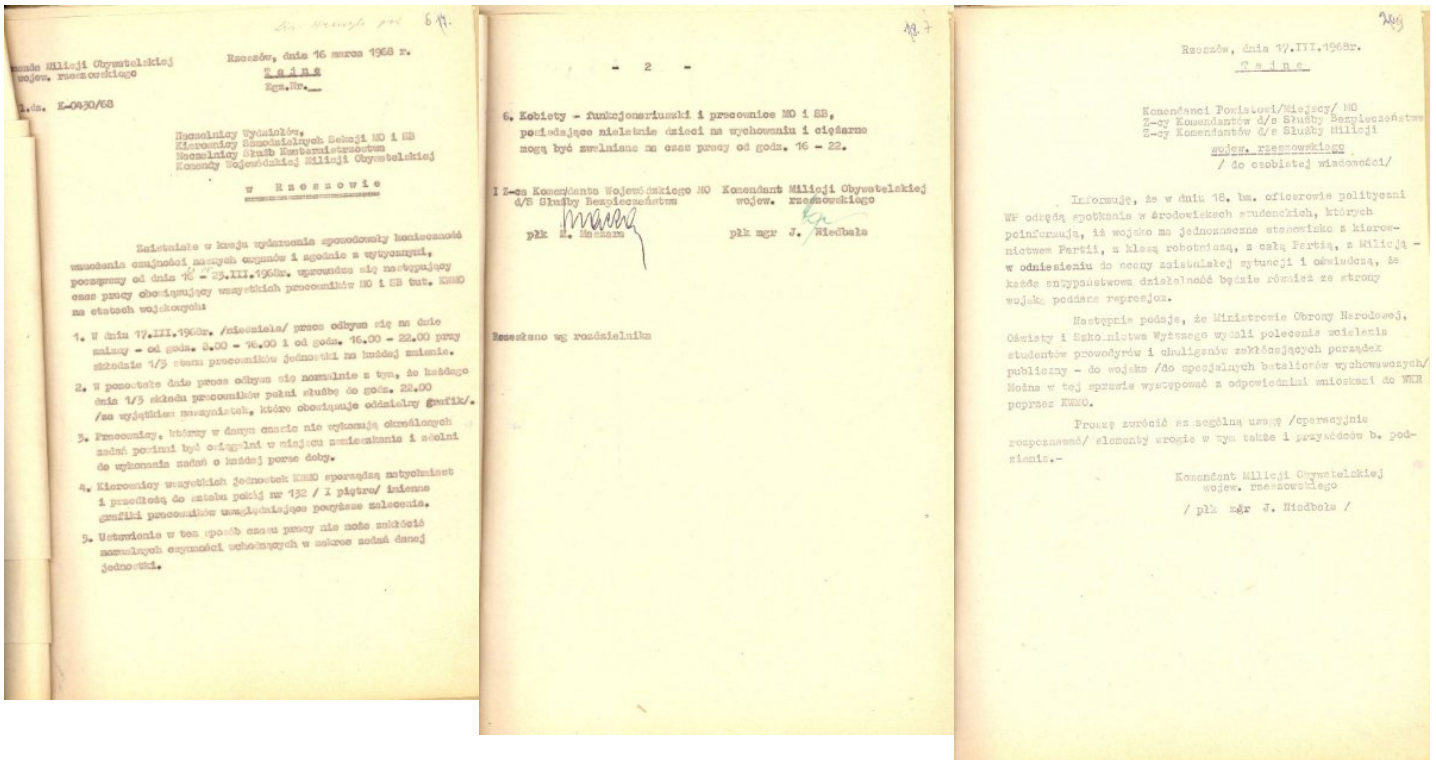

marzec'68

<https://marzec1968.pl/m68/dokumenty/miejscowosci/rzeszow/7044,Pisma-wewnetrzne-KWMO-woj-rzeszowskie-go-dotyczace-wydarzen-marcowych-oraz-sprawo.html>
2019-12-07, 14:59

Pisma wewnętrzne KWMO woj. rzeszowskiego dotyczące wydarzeń marcowych oraz sprawozdania z działalności Służby Bezpieczeństwa w Rzeszowie i Ropczycach za rok 1968.

- 2 -

198

Biuro, dnia 31 grudnia 1968 r.
t.j.d.e.
Ogł. nr 2

I Z-ca Komendanta Wojewódzkiego MO
d/s Służby Bezpieczeństwa
w Rzeszowie

SPRAWOZDANIE

o działalności Służby Bezpieczeństwa KKKO w Rzeszowie
za rok 1968.

C Z E Ś Ć I.

I. WROGA DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA:

1. W 1968 r. na terenie Rzeszowa stwierdzono wzrost ilości faktów i przejawów wrożej działalności politycznej, w stopniu w jakim nie notowano na przestrzeni ostatnich 5 lat. Działalność ta występowała głównie pod wpływem i miała bezpośredni związek z wydarzeniami marksowymi w kraju i wypadkami w Czechosłowacji oraz z V Zjazdem PZPR i wyrażała się zasadniczo w:

- kolportażu wrogich ulotek, napisów i haseł,
- rozesłania obelżywych szeptów,
- niszczenia dekoracji,
- wrogich wypowiedziach.

Na tle wspomnianych wydarzeń nastąpiło ogólne ożywienie polityczne we wszystkich środowiskach i grupach społecznych. Najbardziej aktywność wykazywała młodzież studencka, szczególnie zaś studenci rzeszowskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej. W okresie wydarzeń marksowych grupa studentów tej uczelni - obok kolportażu wrogich ulotek, napisów i haseł - podejmowała różne inicjatywy i akcje na rzecz solidarności ze studentami Warszawy, usiłując m.in. zorganizować wieca

na uczelni, a w dniu 17.III.1968 r. na rynku w Rzeszowie. Próby te zakończyły się jednak fiaskiem dzięki właściwej postawie najłej przez władze studentów WSF, a szczególnie przez studentów WSI i młodzież szkół średnich. Należy zaznaczyć, że na udział części studentów rzeszowskich w wydarzeniach marksowych miały wpływ wczesniejsze wydarzenia w dużych ośrodkach akademickich na terenie kraju i podobnie wywołane dołączeniem emigracji z siedzibami nauczycieli do solidaryzowania się ze studentami całej Polski. Po zastanowieniu odpowiednich sankcji administracyjnych w stosunku do studentów angażujących się we wrogich wystąpieniach, obecna postawa młodzieży studenckiej i wsojącej się nie bawi zainteresowań.

Wydarzenia polityczne wywoływały duże zainteresowanie wśród klery parafialnego Rzeszowa. Wypadało nie stwierdzić aby któryś z księży - poza wyłączeniem z ambon listów pasterskich - wyrażał oficjalnie stanowisko wobec tych wydarzeń, jednakże w rozmowach prowadzonych ze własnym gronem, niektórzy księża wyrażali poglądy, że wystąpienia studentów są wynikiem stetycznego wychowywania młodzieży, a sytuację w "zechosłowacji" oceniali jako "kryzys epoki socjalizmu". W związku z V Zjazdem PZPR klery wyślił ciche nadzieje na złagodzenie polityki państwa w odniesieniu do kościoła, licząc szczególnie na możliwość łatwiejszego uzyskiwania szerokiej na budowy i remonty obiektów sakralnych. Naczuły na złagodzenie i poprawę wstępnym stopniem opierano na mniemaniu, że dotychczasowa polityka państwa w stosunku do klery, kształtowała była w znacznym stopniu pod wpływem czynników syjonistycznych, wrogich kościołowi rzymskiemu i że usunięcie tych czynników przez V Zjazd stworzy bardziej korzystny klimat dla kościoła. Stanowisko takie reprezentowało wielu księży świąteczki i zakonnych miasta Rzeszowa.

Zajmując w zasadzie postawę wycofaną w odniesieniu do wydarzeń politycznych niektórzy księża prowadzili jednak aktywną działalność na odcinku ideologicznym. Dotyczy to szczególnie ks. Józefa Walentego - rektora kościoła gimnazjalnego w Rzeszowie. Kontynuował on gorliwie zapoczątkowaną w 1967 r. a inicjatywę ordynariusza przemyskiego bpa Tokar-

- 3 -

200

czka t.w. "konferencje religijne dla inteligencji i studentów". Celem tych konferencji jest zwalczanie materialistycznych i stetycznych poglądów na świat poprzez podważenie naukowej, a szczególnie marksistowskiej interpretacji światła oraz odwołanie się do wartości duchowych i ideałów kościoła. Jednocześnie chodzi o przygotowanie odpowiedniej ilości osób ze środowisk inteligencji, zdolnych do nawiązywania dialogu z stetykami i odwołania się do ducha religijnego na różne kręgi społeczeństwa, a szczególnie na młodzież szkolną i studentów. Z tych względów do przeprowadzenia konferencji angażuje się odpowiednich profesorów z grona spośród profesorów WSF lub księży specjalizujących się w duszpasterstwie akademickim. Dążąc do pozyskania jak największej liczby studentów ku.Sa. za pośrednictwem profesorów wszystkich parafii rzeszowskich zwracał się kilkakrotnie z apelem do wierznych, którzy dysponując wolnymi chwilami aby je spędzali u księży z przeznaczeniem dla studentów nie mogących uzyskać miejsca w domach akademickich.

W środowisku osób, które w przeszłości należały do nielegalnych organizacji politycznych i band srojących sytuacja kształtowała się korzystnie. W okresach napięć politycznych zdecydowana większość osób z tego środowiska ochoczo reagowała i spokój. Tylko nieliczne jednostki zajmowały postawę politycznie wroga, jednak przycisnąć nie podejmowały żadnej działalności.

W Rzeszowie jak wynika z niepełnych danych zamieszkujących około 60-80 osób narodowości żydowskiej. Jest to grupa narodowościowo nieliczna, jednak dość aktywna. Przeważająca większość solidaryzuje się z agresywną polityką Izraela i popiera bądź spróbuje działalności syjonistycznej. Przekładem jest zachowanie się ob. Stanisław Wandy - pracownicy szpitala Wojewódzkiego w Rzeszowie, która w okresie wydarzeń marksowych popierała wystąpienia studentów oraz wyrażała uznanie dla agresywnych poczynań Izraela. Za powyższe została wykluczona z szeregu PZPR. Na biebie agresji Izraela na kraje arabskie, wydarzeń marksowych oraz wypadków w Czechosłowacji w roku sprawozdawczym ujawniono kilka osób, które określiły się z pozycji politycznie wrogiej.

zagadnienie dotyczące młodzieży.

W miesiącu marcu br. odgłosy wystąpienia studentów z terenu Warszawy i innych ośrodków akademickich dotarły również do Przemysła do środowisk młodzieżowych. W dniu 12.III.1968 r. o godz. 10⁰⁰ uzyskano informację, że w Technikum Mechaniczno-Elektrycznym w Przemyslu została wywieszona ulotka nawołująca młodzież do wzięcia udziału w wiecu protestacyjnym o godzinie 15⁰⁰ pod pomnikiem A. Mickiewicza. Zgodnie z apelem w ulotce wyznaczonym miejscu zebrała się 12-osobowa grupa młodzieży, która demonstracyjnie zniszczyła zakupione specjalnie w tym celu 10 egzemplarzy czasopisma "Komsomolska Prawda" o godz. 19⁰⁰ w tym samym miejscu zebrała się ponownie młodzież w ilości około 30 osób, która paląc pochodnie wznosiła wrogie dźwięki i śpiewali hymn Polski. W wyniku pracy operacyjnej ustalono, że w pierwszej grupie uczestniczyła młodzież z XI-tej klasy Liceum Ogólnokształcącego im. Słowackiego w Przemyslu, a inspiratorami byli: Szymański Krzysztof, Wiśniewski Krzysztof, Michałowicz Marek, Iwasz Zbigniew i Gołębiowski Zdzisław. W drugiej grupie uczestniczyła natomiast młodzież z Technikum Mechaniczno - Elektrycznym, Zasadniczej Szkoły Zawodowej i Szkoły Przemysłowej F-ki "Polska". W toku operacyjnego rozpracowania ustalono, że przywódcami byli: Kinasz Jan, Lach Wojciech, Larys Marian i Masur Andrzej. W miejscu, gdzie czyniono próby zorganizowania manifestacji stwierdzono wykonane kredą wrogie napisy i rysunki głównie skierowane pod adresem Tow. Mozarza. Przy wyjaśnianiu tła zajęć uwidoczniła się niemożność ze strony organizatorów i uczestników faktycznej sytuacji co wpłynęło na niedostateczny widok jak na ten temat posiadali. Proszeni przez nich o bliższe wyjaśnienie dyrektorki szkół i niektórzy

- 9 -

111

zmarzytelowie nie potrafili znaleźć odpowiednich argumentów które by przekonały młodzież. W toku pracy operacyjnej ustalono, że wżej wymienione wrogie napisy i rysunki wykonał uczeń III-ciej klasy tejże szkoły Zając Zdzisław. W trakcie rozmowy przyznał się do autorstwa i wyjaśnił, że do napisania zawiałości nikt go nie namawiał, myśli także zrodziła się u niego na lekcji wychowawczej w czasie której prowadzona była dyskusja wokół wystąpienia studentek.

W dniach od 16.III.1968 r. do 25.III.1968 r. w Liceum Ogólnokształcącym im. Broniewskiego w Przemyslu stwierdzono okrotne wywieszenie na korytarzu portretu A. Mickiewicza w ścianie. Ponadto w dniu 18.III.1968 r. została usunięta ze ściany korytarza dekoracja ku czci 50 -lecia Armii Radzieckiej. Po dogłębny rozoznaniu panującej sytuacji w tejże szkole wynikało, że powyższego mogła dokonać osoba-obyw. Legene Stanisława, która wykazywała nienawiść do dyrektorki, oraz pozostawała w ścisłym kontakcie z bibliotekarką, obyw. Kratochwil Stefanią, znaną z wrożej postawy do PRL. Dyrektorka Liceum zwinila Legene Stanisławę za pracy zarzucając jej niewywiązywanie się z nałożonych obowiązków i stanie zamętu na terenie szkoły. Po usunięciu jej z terenu szkoły incydenty o których mowa wżej nie powtórzyły się.

W dniu 19.III.1968 r. uzyskano informację, że na terenie wsi Wyssatyc pow. Przemyski ukazały się ulotki o wrogiej treści. Droga operacyjna ustalono, że autorem ulotek był uczeń VIII-ciej klasy Szkoły Podstawowej w Wyssatycach Czajowski Józef i tam zamieszkały. Podczas rozmowy wyjaśnił, że nikt go nie inspirował do wykonania ulotek i myśli także zrodziła się u niego samorzutnie. Ponadto Czajowski wyjaśnił, że wykonał 8 ulotek z których 5 przykleił na słupach telefonicznych zaś pozostałe 3 posiadał przy sobie.

- 12 -

192

Biuro, dnia 31.XII.1968r.

I Z-ca Komendanta Wojewódzkiego MO
d/s Służby Bezpieczeństwa
w Rzeszowie

SPRAWOZDANIE

o pracy Służby Bezpieczeństwa KKKO w Rzeszowie

C z e ś ć I.

I. WROGA DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA.

1. W pierwszym kwartale 1968r. notowano tendencyjne wypowiedzi w związku z wydarzeniami marksowymi. Wypowiedzi te ograniczone były do krytyki sytuacji u nas w kraju, nie były zbyt ostre i związane z temata politycznymi. Jedną z osób, które wyrażały się tendencyjnie to przede wszystkim ci którzy byli członkami i są członkami związków, odwołując się do życia społeczeństwa politycznego nie mającego żadnego autorzytu, ani postępu w sferach środowiskach.

Ujemnie napisano hasła na Domu Ludowym w Ropczycach o treści "Dopasany się Działalność Mickiewicza, dopasany się prądowi o studentach warszawskich, przez z fałszem". W wyniku pracy operacyjnej ustalono, że autorem wymienionego hasła był student UW Krakowie Ct. Bochanczy Jerzy pochodzący z Ropczyc.

W tym samym czasie i na tle tych wydarzeń, notowano również w kilku wypadkach próby podbijania kółek szkolnych, a nawet próbowano wyżyć z nich maszyn szkolnych gdyż usłano, że wydarzenia marksowe doprowadzą u nas do zmian podobnych jakie miały miejsce w październiku 1956r. gdzie masowo likwidowano GOM -y a sprzęt wykuwać na symboliczne

Powiązane informacje

[Rzeszów](#)

Generuj PDF

Drukuj

Powiadom